

עוגנים כלכליים

לתחזוקת אתרי טבע קולטי קהל

חושבים רחוק
רואים פתוח

מרכז השלטון האזורי בישראל
שמורת ארבעה

המיזם הארצי לניקיון
המרחב הציבורי, מיזם
משותף למשרד להגנת
הסביבה ומרכז שלטון אזורי

ד"ר נעמה לב

פורום שטחים פתוחים

מה הקושי הצדוף ביותר אצלכם בניהול אתרי הטבע?

האתגרים איתם מתמודדות המועצות האזוריות

אתרי טבע ונחלים במרחב הכפרי משרתים את כלל הציבור בישראל

אין מנגנון הסדרה ייעודי (בניגוד לחופי הים המוכרזים והפתוחים)

המועצות נושאות באחריות לאתרי הטבע ומשקיעות מדי שנה סכומי עתק בניקיון, תחזוקה, פיקוח, בטיחות ושיקום נזקים.

עומסי מבקרים עונתיים ונורמות התנהגות בציבור מגדילים עלויות ופוגעים בחוויית הביקור

כמה זה עולה לנו?

הערכת עלות הנזק של השלכת פסולת מבקרים בשטחים הפתוחים

עלות ישירות לניקיון
(נוכחיות ותוספת
נדרשת)

כ- 1,194,400,000 ₪

נזק סביבתי שנתי

כ- 3,877,900,000 ₪

עלות חיזונית
כלכלית חברתית

כ- 1,034,200,000 ₪

כ- 6,106,500,000 ₪

סה"כ אומדן שנתי של העלויות כתוצאה מהלכוך בשטחים הפתוחים

פער גדול של כ- 896,000,000 ₪ בין עלות הניקיון
הנדרשת לבין העלות הנוכחית

← אתרי טבע במועצות האזוריות אחריות לאומית ומקומית

"מוצרים ציבוריים כדוגמת פארקים מטרופוליניים, המביאים הנאה לאוכלוסייה רחבה ובלתי משויכת, ראוי שימומנו על-ידי כלל הציבור – קרי, הממשלה" (האן, 2011).

איתור עוגנים כלכליים
לצמצום הפער
בתחזוקה והעלויות
של המועצות

קידום מהלך ארצי
להכרה באתרי טבע
מושכי קהל בניהול
המועצות

אז למה בעצם לבסס עוגנים כלכליים?

✓ **מקורות הכנסה לכיסוי חלקי של תחזוקה שוטפת.**

✓ **שמירה על הטבע והאקולוגיה**

✓ **הנגשה ושירותים לחוויית ביקור מיטבית.**

✓ **פיתוח כלכלה מקומית**

באמצעות הגדלת תיירות

✓ **ניהול ארוך-טווח: תכנון, שיפור מתמיד, שותפויות וחדשנות**

3 שלבים ליצירת עוגנים כלכליים

1

הערכת עלות שנתית כוללת לתחזוקה

2

בחירת עוגנים כלכליים מתאימים לאתר

3

תוכנית יישום מפורטת

סיווג פוליגונים בהתאם לצרכי התחזוקה בשטח

- תחזוקה מוגברת ●
- תחזוקה שוטפת ●
- תחזוקה בסיסית ●
- תחזוקה מזערית ●

הערכת העלות הכוללת לתחזוקה (עלות שנתית לדונם)

סוג האתר	עלות ניקיון	עלות גיבון	עלות פיקוח	תחזוקת מתקנים	פינוי פסולת	שונות	סה"כ לשנה לדונם
תחזוקה מוגברת	3,000	1,750	2,250	3,000	3,500-5,000	600	כ- 16,000 ₪
תחזוקה שוטפת	2,000	1,150	1,500	2,000	2,500-3,500	200	כ- 10,500 ₪
תחזוקה בסיסית	1,100	750	1,000	1,200	1,000-2,500	100	כ- 6,500 ₪
תחזוקה מזערית	200	200	500	100	—	50	כ- 1,000 ₪

תחזוקת שירותים ציבוריים

- חישוב מספר תאי השירותים בהתאם לביקוש השיא (תא לכל 100 נשים או 400 גברים, תא נגיש)

- חישוב עלות תחזוקה עבור תא שירותים

(ניקיון, חומרים, אגרת מים וביוב או שאיבה - עלות יומית לתחזוקת תא בין 600 ל 800 ₪)

בחירת עוגנים כלכליים מתאימים לאתר

קרן ציבורית

מתקנים נלווים

אכיפה

חניון בתשלום

חניון בתשלום

יישום המודל בפועל

1. אישור תכנוני והיתר לבניית החניה
2. חוק עזר עירוני
3. בחירת סוג החניה ואופן הגביה
4. התקשרות עם חברת גביה
5. הכנת תשתית החניה וקביעת תעריפים
6. פרסום והסברה לציבור
7. פיקוח בהתאם לצורך

פוטנציאל הכנסות

תעריף כולל לילה (100 ש"ח ל 24 שעות)	תעריף יומי (60 ש"ח ליום)	טווח הכנסות תעריף שעותי ל 4 שעות ממוצע (2 - 17.7 ש"ח לשעה)	כמות רכבים ממוצעת	כמות מבקרים
330,000	198,000	(26400, 233640)	3,300	10,000
1,670,000	1,002,000	(133600, 1182360)	16,700	50,000
3,300,000	1,980,000	(264000, 2336400)	33,000	100,000
16,700,000	10,020,000	(1336000, 11823600)	167,000	500,000
33,000,000	19,800,000	(2640000, 23364000)	330,000	1,000,000

עלות תפעול שנתית (כולל כוח אדם)
350,000 – 80,000

עלות הקמה והכשרת השטח לחניון
600,000 – 150,000 ש"ח

עוגנים כלכליים שאינם תלויים במבקרים

בית גידול לח משוקם - מאגר עמוד בכפר רופין. צילום: נדב ישראלי.

תוכנית יישום מפורטת

תוכנית יישום מפורטת

תוכנית עסקית עם תחזית ל-
3 שנים הקרובות

תמהיל הכנסות ונקודות איזון
תוכנית עבודה שנתית

עיבוד ותעדוף

פרופיל אתר מפורט

- ✓ כמות מבקרים
- ✓ גודל
- ✓ נגישות כלי רכב
- ✓ ייעוד
- ✓ תשתיות
- ✓ עונתיות,
- ✓ בסיס עלות התחזוקה,
- ✓ רגישות אקולוגית,
- ✓ מסגרות רגולציה

תכנון עוגנים כלכליים – "סוף מעשה במחשבה תחילה"

➤ **אפיון יותר מדויק של האתרים**

➤ **הטמעת עוגנים בשלב התכנון**

הסדרת חניות, מבואות לבניה וכדו'

➤ **היבטי תחזוקה כבר בתכנון**

חומרים עמידים, מיקום שירותים,

הפחתת פתחים, העדפה לטבע נטו

➤ **תשתית ארגונית תומכת**

מערך חוקי עזר, הקמת קרנות

תקציב ביצוע פרויקטים - קרן שטחים פתוחים

